

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

FREDNINGSNÆVNET >

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del

har den 28. april 2015 truffet

følgende

Afgørelse

I FS 76/2013 om fredning af Nørlevkæret i

Hjørring Kommune

Indledning

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, modtog den 23. december 2013 fra Danmarks Naturfredningsforening, Hjørring Kommune og Naturstyrelsen forslag til fredning af Nørlevkæret i Hjørring Kommune.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har sammen med Hjørring Kommune og Naturstyrelsen besluttet, at rejse en fredningssag for Nørlevkæret, der er et kystnært ekstremrigkærsområde i Hjørring Kommune.

Nørlevkæret har et samlet areal på 21,04 ha, der består af to næsten adskilte arealer på henholdsvis 18,14 ha og 2,9 ha. De to arealer forbindes af en ca. 4 meter bred og ca. 50 meter lang passage. Det store område har været afgræsset af kvæg i årtier, og det har medvirket til, at der findes en fuldstændig enestående rigkærsflora. For at sikre den fortsatte græsning af ikke bare det store, men hele ekstremrigkæret, har man rejst denne fredningssag.

Fredningens formål er at sikre en pleje, der holder områdets vegetation lav, så vækstbetingelserne for den unikke ekstremrigkærsflora kan bevares på det store areal og forbedres på det mindre areal.

Nørlevkæret udgør den sydlige forlængelse af Vandplasken, der blev fredet i 1962. Årsagen til at Nørlevkæret ikke blev medtaget i fredningen af Vandplasken i 1962 er formodentlig, at kommunegrænsen mellem Hirtshals og Hjørring Kommune gennemskar ekstremrigkærområdet ved Hølsgård Rende, hvilket udgjorde en naturlig fredningsgrænse efter datidens normer. Nørlevkæret kom i offentlighedens søgelys første gang i 1983, da en udstykningsplan fra 1960'erne skulle realiseres. Udstykningsplanen var en ødelæggende trussel imod de botaniske værdier, som var unikke.

For at kunne gennemføre byggemodning af området, herunder anlæg af forbindelsesveje med henblik på udstykning til fritidsboliger, blev arealets hidtidige udnyttelsesform, ekstensiv afgræsning med ungkreaturer, bragt til standsning. Dette udgjorde en trussel imod den sjældne ekstremrigkærsflora, hvorfor Danmarks Naturfredningsforening i 1983 arbejdede på at rejse en fredningssag. Imidlertid blev det vurderet, at en fredning med de daværende begrænsninger i Naturfredningsloven, ville være vanskelig at gennemføre. Forhandlinger mellem DN og lodsejeren førte til en aftale om, at tilpasse enkelte dele af byggeplanerne, så der blev taget hensyn til de mest artsrige arealer i ekstremrigkæret. Der blev endvidere vedtaget en deklaration om hegning og græsning på det store areal. I dag går der stadig kvæg på det store areal, og ekstremrigkærsfloraen trives. Der er dog ingen græsning på det lille areal, og dette areal er derfor under tilgroning med tab af sjældne og truede arter til følge.

Udstrækningen af fredningen fremgår iøvrigt af fredningskortet og arealberegningen fremgår af den vedhæftede ejendoms- og lodsejerfortegnelse.

Den foreslåede fredning omfatter en del af matr. nr. 11 i Skallerup Præstegård, Skallerup, som ejes af Maja Laursen Madsen, Jens Stoffersens Vej 3, 9000 Aalborg og Aase Jensen, Strandvejen 109 B, 9800 Hjørring.

Om området og fredningens formål er iøvrigt anført følgende i fredningsforslaget:

Topografi og naturtyper

Nørlevkæret består af 2 områder, der adskilles af en 4 meter bred uanlagt sti/forbindelseskorridor (Hjørring Kommunes lokalplan 480.7). Det største område på 18,1 ha strækker sig fra den grønne klit ved Vesterhavet og østpå til Litorinaskrænten (Den gamle stenalderkystskrænt). Her findes naturtyperne ekstremrigkær, overgangsrigkær samt klitter (indsander). Det mindre område på 2,9 ha strækker sig ligeledes fra den grønne klit og østpå. Det er "hesteskoformet" mellem sommerhusbebyggelse. Naturtyperne består af ekstremrigkær samt klitter (indsander). Begge områder er adskilt fra kysten af en enkelt række sommerhuse (se kortbilag 1).

Nørlevkæret hører naturligt sammen med "Vandplasken"-fredningen i Hirtshals kommune (fredet ved Overfredningsnævnets Kendelse af 12. marts 1962). Denne fredning sikrede et enestående naturvidenskabeligt interesseområde, der blandt andet indeholder unikke ekstremrigkærpartier med en uhyre artsrig plantevækst, hvoraf adskillige arter er særdeles sjældne i Danmark. Dette kær- og engområde ved Kærsgård Strand er naturligt samhørende med fredningsarealerne ved Nørlev Strand, der i botanisk forstand udgør et af kærneområderne i den ca. 1,8 km lange, stedvist vanddækkede lavning vest for stenalderkrænten.

Ekstremrigkær

Ekstremrigkær (kalkkær) er grundvandsbetingede fugtigbundssamfund, hvor der findes mindst én af otte mulige karakterplantearter/skillearter, der alle forekommer sjældent eller meget sjældent. Jordbunden skal endvidere være kalkholdig i eller lige under jordoverfladen. De 8 karakterplanter er: Orkidéerne *sump-hullæbe*, *mygblomst*, *pukkellæbe*, langakset trådspore samt desuden butblomstret siv, *sort skæne*, *rust-skæne* og melet kodriver (*kursiv* = forekomst i Nørlevkæret). Ekstremrigkær, der er meget artrige og ofte indeholder ualmindelige/sjældne/meget sjældne arter i stort tal, er sjældne og i tilbagegang i Danmark.

Nørlevkæret

De lyselskende og halvkulturbetingede (græsning) rigkær, klitlavninger og grønklitområder, som forekommer ved Nørlev Strand, hører til blandt de mest sjældne og truede naturtyper i Danmark. Især skal ekstremrigkær-områderne fremhæves for deres overvældende artsrigdom og i særlig grad for deres indhold af en lang række plantearter, hvoraf adskillige er rødlistede og fredede. Ingen danske ekstremrigkær rummer mere end 4 af de oven-

nævnte skillearter og kun 4 lokaliteter (Vandplasken, Nørlevkæret, Saltbæk Vig og Vasby Mose) rummer 4 af de 8 skillearter. Der er således næppe nogen tilsvarende botanisk lokalitet ("Vandplasken"-området og ekstremrigkærene ved Nørlev strand i naturlig sammenhæng) i Danmark, hvortil der knytter sig større botanisk-naturvidenskabelige interesser. Områdets indhold af ikke mindre end 10 rødlistearter rangerer denne lokalitet (inkl. "Vandplasken"-området) som et værnomsråde af interesse for fortsat botanisk forskning langt ud over landets grænser. De mange sjældne arter i Nørlevkæret er truede af ændret driftsform og den naturlige vegetationsudvikling. Næst efter afvanding peger flere undersøgelser på tilgroning som den største enkeltstående trussel. En ændring af driftsformen vil betyde, at betingelserne for opretholdelse af den lavtvoksende, artsrige vegetation forsvinder, og at den naturlige vegetationsudvikling vil forløbe uden påvirkninger.

I forbindelse med overvejelserne om en fredningssag i 1983 blev der udarbejdet en grundig beskrivelse af fredningsområdet. Efterfølgende løbende overvågning har gjort, at området i dag er yderst veldokumenteret. Det har vist sig, at de botaniske forekomster i det store område har været stabile gennem årene, dog med bestandssvingninger blandt især orkidéerne. I det mindre område, hvor ingen drift har fundet sted de sidste mindst 30–40 år, er floraen stærkt truet af tilgroning. Indenfor de sidste 5 år er således 2 arter orkidéer forsvundet.

Unik ekstremrigkærflora

Nørlevkærets rigkærvegetation er meget afvekslende sammensat alt efter jordbunds- og hydrologiforholdene. Hvor jordens kalkindhold (forekomster af skalgrus) stedvist ikke eller kun i svagere grad er tilgængelig for kærvegetationen, skifter denne karakter. De dominerende arter viser hen imod overgangskærtyper. Indholdet af egentlige kalkyndende arter er her vigende.

De mest artsrige områder huser en næsten overvældende rigdom af planter. Nørlevkærets rigkærflora er usædvanlig artsrig og indholdet af sjældne og meget sjældne plantearter er meget højt. Der er i Nørlevkæret ialt registreret ca. 220 plantearter. I juni og juli overvældes man af det rige orkidéflor. Hele 8 arter findes, og selv om orkidéer er kendt for at kunne udvise store årlige bestandssvingninger, så er det betagende at se så rig en orkidéflora bestående af mygblomst (40 – 1.000), pukcellæbe (15 – 100), klit-gøgeurt (100), kødfarvet gøgeurt (200), plettet gøgeurt (100), bakke-gøgelilje (25), sump-hullæbe (>20.000) samt vendsyssel-gøgeurt (1.000). Det er interessant at bemærke, at vendsyssel-gøgeurt ved siden af normalfarven, mørk purpurrød, på denne lokalitet også forekommer i en rosa farvevariant (> 15 % af bestanden).

Blandt øvrige meget sjældne arter findes halvgræsset sort skæne, der indenfor et ca. 150 m² stort område nær den tidligere kommunegrænse ved Høls-gård Rende hører til de dominerende arter (40-50 tuer). Bredbladet kæruld, der i Danmark er gået meget tilbage og nu kun har få voksesteder, findes få talligt. Liden padderok, der kan være meget svær at erkende blandt de øvrige arter af padderok, har en fin bestand. Det samme gælder den undseelige karsporeplante dværg-ulvefod, som i Danmark kun er kendt fra det nordlige og vestlige Jylland. Den vokser hvor vegetationer er mest nedbidt samt på

små tuer ofte sammen med pukkellæbe.

Af øvrige sjældne/ualmindelige planter kan nævnes den kødædende vibefedt (> 500), den lille bregne slangetunge, knude-firling, en kæmpe population af hjertegræs, fladtrykt- og fåblomstret kogleaks, leverurt, vinget perikon, klit- og sand-siv, eng-troldurt, strand-tusindgylden samt spyd-pil. Af de 17 registrerede arter af star (halvgræsser) tilhører dværg-, krognæb-, loppe-, skede-, trindstænglet-, blågrøn og tvebo star til denne kategori.

Grønklittens flora

I Nørlevkæret – specielt i det store område – findes adskillige klitter/indsander (grønklit) mellem kærømråderne. Det gælder især den østligste del op mod Stenalderkystskrænten (Lien). Bevoksningen på klitterne er sammenhængende og med dominans af sand-hjælme, havtorn, håret høgeurt, alm. mælkeurt, sand-star, klit-svingel og blød filtrose, hvilket er med til at sikre stabiliteten i området. Floraen er tørketolerant og rummer overdrevsvegetation. Indsanderne giver mulighed for, at planterne har mulighed for at finde den eksponering og fugtighed, der passer bedst.

Kreatureernes græsning i det store område gør, at store dele af indsanderne bliver gnavet godt ned, således at mange lave, lyskrævende planter kan vokse her. Derfor findes mange planter, som lokalt er almindelige i Vendsyssels klitterræn, men ualmindelige i indlandet og på landsplan. Det gælder sandrottehale, klit-kambunke, sand-frøstjerne og sand-star. De samme arter findes i det mindre område, men her er de truet af tilgroning med især store populationer af havtorn og stedvist rynket rose.

På specielt de afgræssede klitter/indsander findes også en enestående flora med sjældne/meget sjældne arter. Det gælder følgende arter: Pyramide-læbeløs, vår-potentil, nikkende kobjælde og klit-vintergrøn. Af ualmindelige arter findes bakke-tidsel, bakke-nelike, hundetunge, kattefod og noget overraskende findes også tredelt egebregne samt lav skorsoner, der begge normalt hører til i andre plantesamfund.

Nørlevkærets 10 rødlistearter

I Nørlevkæret findes hele 10 rødlistede plantearter. Disse er

- Mygblomst. Ud over at den er rødlistet som Moderat truet (EN), er den fredet og står på habitatdirektivets bilag II og IV samt CITES/Washingtonkonventionens liste II, bilag A. Arten er truet både i Danmark, Norden og Europa.
- Pukkellæbe. Rødlistet Moderat truet (EN). Arten er meget sjælden og fredet og er omfattet af CITES/Washingtonkonventionens liste II, bilag B.
- Klit-Gøgeurt. Rødlistet Moderat truet (EN). Denne fredede orkidé har kun 5-6 danske voksesteder.

- Hvidgrå Draba. Røddlistet Sårbar (VU). Pæn bestand på klitterne/indsanderne også udenfor Nørlevkæret.
- Sort Skæne. Røddlistet Sårbar (VU). Arten har kun 5-6 danske voksesteder.
- Dværg-Ulvefod. Arten er ikke rødlistevurderet siden "Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark". Her er den rødlistet som Sårbar (V). Meget sjælden i Danmark.
- Vendsyssel Gøgeurt. Røddlistet Næsten truet (NT). I Danmark forekommer den udelukkende i Vendsyssel. Arten er fredet.
- Bredbladet Kæruld. Røddlistet Næsten truet (NT). Meget sjælden. Er forsvundet fra mange voksesteder. Få tilbage.
- Bakke-Gøgelilje. Røddlistet Næsten truet (NT). Arten er fredet.
- Liden Padderok. Røddlistet Næsten truet (NT).

Krybdyr

I Nørlevkæret er registreret hugorm, skovfirben og ikke mindst en stor population af markfirben, som er på Habitatdirektivets bilag IV. Danmark er forpligtet til at skabe gunstig bevaringsstatus for bilag IV arterne.

Padder

I Nørlevkæret er registreret skrubtudse og en stor population af spidssnudet frø, der er på Habitatdirektivets bilag IV. Bilag IV arten løgfrø er registreret i Skallerup Indlandsklitter umiddelbart øst for Nørlevkæret og forventes også at findes i området omkring Vandplasken.

Strandtudsen er i flere år hørt i Vandplasken, og den må forventes at raste og fouragere indenfor fredningsforslagets areal.

Fugle

Området rummer ynglende Sortstrubet Bynkefugl (NT).

Sommerfugle

Hedepletvinge blev senest fundet i området i 1992. En eftersøgning i 2005 faldt negativt ud. Der forekommer mange andre rødlistede dagsommerfugle i området, bl.a. Isblåfugl (NT), Klit-Perlemorsommerfugl (VU), Spættet Bredpande(VU) og Okkergul Pletvinge(VU). Sortbrun Blåfugl som er kritisk truet, er observeret i området i år. Den findes kun i Vendsyssel med en udbredelse omtrent fra Skiveren/Kandestederne og ned til omkring Lønstrup.

Svampe

Området rummer flere rødlistede svampearter samt en del spændende mosser.

Landskabsformer og geologi

I det nordvestlige Vendsyssel omkring Hjørring udgør aflejringer fra det højarktiske senglaciale marine Yoldiahav størstedelen af overfladen. Den relativt højtliggende flade er gennemskåret af vandløb, der i forskellig grad har gravet sig ned i overfladen.

Ud mod Vesterhavet har Stenalderhavet-(Littorinahavet) udgravet små lave- og liggende terrasser i Yoldiahavets aflejringer og aflejret marine sand- og lerlag på terrasserne. Nørlevkær-terrassen, som er ca. 1 km bred, er afgrænset mod øst af en ret høj kystklint: Lien, der er furet af erosionskløfter og tæt bevokset af havtorn. Lien fortsætter i en bue ca. 5 km mod syd til Lønstrup og mod nord op mod Liver Å.

I den nuværende kystklint mod Vesterhavet ses et snit i den øvre del af Littorinaaflejringerne. De består af lagdelt, ret finkornet, sand. De lerede Yoldiahavaflejringer, der må formodes at ligge under Littorinaaflejringerne, er ikke blottede i kystkrinten, men betinger tilstedeværelsen af moser og søer i området.

Ud mod kysten findes der en høj klit af flyvesand og terrassen er mere eller mindre dækket med yngre flyvesand, hvilket betinger, at overfladen er ret ujævn.

Naturpleje og naturplejeaftaler

I Nørlevkæret foreligger der en deklARATION om, at det store rigkærsareal skal afgræsses med et nærmere bestemt antal dyreenheder, og arealet har gennem flere år været græsset med kreaturer. Græsningen er ekstensiv og betyder, at naturplejen på arealet er tæt på det optimale. I nogle delområder er der dog tegn på, at græsningstrykket er for lavt, og i disse områder kan afgræsningen med fordel suppleres med slåning eller høslæt. Græsning med heste vil kunne give øget variation og medføre øget dynamik og øgede spiremuligheder i blottet sand. Derfor bør det overvejes at blande heste og kreaturer. Der skal stadig være fokus på, at græsningen er ekstensiv.

Der sker langsomt tilgroning med havtorn. Tilgroningen har dog endnu ikke et omfang, som kræver en indsats i form af rydning i det store område. Hvis tilgroningen i fremtiden vurderes at udgøre et problem, bør rydningerne ske i rotation, så der kun ryddes et begrænset areal ad gangen. Det lille område er dog under stærk tilgroning og kræver akut rydning.

Som ved Vandplasken har plejen været praktiseret på samme måde i adskillige år. Resultatet er et område med høj botanisk værdi. På den baggrund bør man være varsom, hvis der ændres på plejen.

Det er altafgørende, at afgræsningen fortsættes, ellers vil den sårbare flora drukne i græs. Afgræsning af arealet i fredningsforslaget kan med fordel ske i sammenhæng med nogle af naboarealerne. Det vil give den fordel, at dyrene kan finde tørre partier og skygge, ligesom det vil gøre det lettere at regu-

lere græsningstrykket.

3. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Afgrænsning

Fredningsområdet dækker et areal på 21,04 ha, som hovedsageligt er § 3 registreret som mose og med § 3 registrerede overdrev på de højestliggende arealer. 14,7 ha er endvidere udpeget som EF-habitat område nr. 6 for Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Udpegningsgrundlaget fremgår af bilag 4, som er vedlagt fredningsforslaget.

Der er 2 lodsejere på matriklen. Fredningens afgrænsning er bestemt ud fra udformningen af matrikel 11 i Skallerup Præstegård, Skallerup. Fredningen vedrører kun denne ene matrikel, og de dele af matriklen, der er udlagt til veje og sommerhusgrunde er ikke medtaget. Fredningsforslagets afgrænsning og de § 3 beskyttede områder fremgår af et vedlagt kortbilag 1.

Natura 2000-interesser

Habitatområdet består af et varieret klitlandskab, både på hævet havbund og ovenfor stenalderhavets kystlinje. Andre steder langs nordvest-Vendsyssels kyst er dette landskab ikke synligt på grund af enten sommerhusområder eller klitplantager. Området gennemskæres af Liver Å og tidligere forløb har efterladt afsnørede småsøer og kær. Området rummer også en række lavvandede søer i klitlavningerne.

Klitterne er overvejende kalkholdige og meget artsrige. De store klitlavninger rummer mange forskellige naturtyper og plantesamfund: Permanente søer, bl.a. flere lobeliesøer, temporære søer med små amfibiske planter, rigkær, tagrør-sump og vældprægede enge og moser. Flere af disse har en helt unik flora og fauna, og området er sandsynligvis det område i Danmark med flest sjældne og halvsjældne plantearter.

Området er udpeget for at beskytte en række arter og naturtyper. I rigkær og væld findes blandt andet to af landets største bestande af bilag II-arten mygblomst, store bestande af de for naturtypen karakteristiske plantearter sortskæne, bredbladet kæruld og mosset mørk knappenålmos (*Catocypium nigritum*, landets eneste kendte voksested), bilag II-sneglen kildevælds-vindelsnegl samt store bestande af ansvarsarten vendsyssel-gøgeurt og orkideen pukcellæbe. Store dele af klitterne er domineret af buske, især havtorn og enebærkrat. Området er rigt på insekter og er en af landets bedste dagsommerfuglelokaliteter (med flest arter), ligesom der yngler flere sjældne fuglearter.

Kommunen har i december 2012 udarbejdet en handleplan for området. Handleplanen er en udmøntning af Natura 2000-planen og er vedlagt fredningsforslaget som bilag 5.

Indsatsen i handleplanen har to hovedpunkter: Sikring og forbedring af nu-

værende lysåbne naturforekomster ved fortsat rydning, samt sikring af passende ekstensiv drift. Sikring af lysåbne forhold i klitnaturtyper sker ved rydning af opvækst, en passende vedvarende drift og pleje samt en indsats overfor invasive plantearter på naturtyperne. For de vandafhængige naturtyper vil det desuden være afgørende at sikre god hydrologi. Levesteder for arterne mygblomst, kildevældsvindelsnegl, odder, hav- og bæklampret sikres og udvides om muligt. Hedepletvinge sikres potentielle levesteder. Der foretages en sammenkædning af forekomsterne af små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter. Skovnaturtyper sikres ved indgåelse af aftaler.

Idet fredningsforslaget og handleplanen har enslydende formål, er det ikke nødvendigt at lave en konsekvensvurdering af fredningsforslagets indvirkning på Natura 2000-området.

Det er oplyst, at Natura 2000 planen og handleplanen gælder for en periode på 6 år. Der skal udarbejdes en ny handleplan ultimo 2016 og ny Natura 2000 plan skal foreligge med udgangen af 2015.

Hjørring Kommune har fremsat forslag om en mindre korrigerende af fredningsforslagets § 9 om revidering af plejeplaner.

Eksisterende fredninger

Fredningsområdet er i sin helhed omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som mose og overdrev. Et § 3 beskyttet vandløb passerer fra Vandplasken og gennem en mindre del af fredningsområdets nordvestlige hjørne. Indenfor fredningsgrænsen er der ikke noteret klitfredning.

Den østligste del af fredningsforslaget er allerede omfattet af fredning. Den eksisterende fredning angår arealet langs Stenalderhavets kystskrænt "Lien", som er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 26. august og 25. november 1963. Fredningen fremgår af kortbilag 1. Fredningen sikrer, at arealerne bevares uændrede, idet der er forbud imod terrænændring, bebyggelse, camping mv. Arealerne kan fortsat anvendes til græsning. Fredningen sikrer, at arealerne er offentligt tilgængelige.

For at lette den efterfølgende administrative opgave foreslås den eksisterende fredning ophævet for så vidt angår matr. nr. 11i, Skallerup Præstegård, Skallerup og erstattet af denne fredningsbestemmelser, idet fredningsformålet i denne sag modsvarer den gældende fredning.

De nordforliggende tilstødende arealer er også omfattet af fredning. Det er fredningen for Kærsgård Strand (alias Vandplasken), der blev fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 12. marts 1962. Fredningens formål er stort set enslydende med Lien-fredningen.

Zonestatus

Fredningsområdet er udlagt som sommerhusområde.

Kommuneplanforhold

I Kommuneplan 2013 opstiller kommunen en række mål for landskabet samt strategier, der skal omsætte mål for udviklingen i landskabet til handlinger og synlige resultater. I det fremadrettede arbejde med landskabet i Hjørring kommune har Byrådet valgt, at de nedenstående retningslinjer skal omfatte Nørlev Kæret.

- Kystzoneområde A og B
- Skovrejsning uønsket
- Økologiske forbindelser
- Naturbeskyttelsesinteresser, særligt værdifuldt naturområde
- Geologisk interesseområde
- Særligt bevaringsværdige landskaber
- Lavbundsarealer
- Vandløb

Retningslinjerne er et udtryk for områdets store natur- og landskabsværdier, og at kommunen skal arbejde for at disse værdier bevares eller forbedres.

I kommuneplanen er området udlagt som sommerhusområde (Kommuneplanramme 900.6110.35).

Lokalplanforhold

Fredningsområdet er omfattet af lokalplan 480.7 for områder til sommerhusformål nord for Nørlev Strandvej. Formålet er at sikre, at området anvendes til sommerhusbebyggelse. Lokalplanen træffer bestemmelser om husenes omfang, udseende og placering og om veje og fælles friarealer. Lokalplanen bestemmer også, at det naturlige terræn ikke må ændres. Lokalplanen blev vedtaget i 1995.

Fredningsområdet er i lokalplanen udlagt som fællesareal for grundejerforeningen. Som følge heraf er der allerede i dag offentlig adgang og fri fladefærdsel.

Fredningsområdet er endvidere omfattet af lokalplan nr. 480.7a, som er et supplement til lokalplan 480.7. Lokalplanen omhandler brug af tagmaterialer.

Øvrige planforhold

Der blev i 1983 tinglyst deklARATIONER for arealet nord for Søslingevej og på de tre nordligste grunde af sommerhusudstyknngen (det store areal). DeklARATIONERNE indeholder bestemmelser om hegning, græsning og forbud mod udledning af spildevand i moseområderne. De bestemmer endvidere, at bebyggelse på de tre sommerhusgrunde skal placeres så langt mod sydøst som muligt.

Sagens behandling

Bekendtgørelse om sagens rejsning har været indrykket i Statstidende og i Nordjyske Stiftstidende den 6. februar 2014.

Offentlig møde har været afholdt den 19. marts 2014.

Der er desuden afholdt et enkelt besigtigelses- og forhandlingsmøde med deltagelse af sagsrejsere og lodsejere.

Efter afholdelse af det offentlige møde den 19. marts 2014 har sagsrejserne valgt at foretage en enkelt regulering vedrørende fredningsforslagets § 6 om vandløb.

På det offentlige møde den 19. marts 2014 udtalte repræsentanter for Fri-luftsrådet og Botanisk Forening, at man støtter fredningsforslaget.

Naturstyrelsen, Det Åbne Land v/Else Marie Stamphøj udtalte under mødet, at Naturstyrelsen har valgt at være sagsrejsere på sagen, idet fredningsforslaget falder ind under en af de 3 af Naturstyrelsens prioriterede hovedformål: De unikke, de vigtigste og de nationalværdifulde lokaliteter.

De 2 lodsejere v/Finn Madsen udtrykte, at de var indstillet på en fredning af området.

Grundejerforeningen Skallerup Præstegaard har ved sine repræsentanter støttet fredningsforslaget, ligesom grundejerforeningerne Nørlev Øst og Vesterhavsgården har haft mulighed for at give deres mening til kende om forslaget.

Leif Olesen, Brønderslev, som ejer et sommerhus beliggende Søslangevej 31 har under de afholdte møder fremsat forskellige indsigelser. Under mødet den 19. marts 2014 rejste Leif Olesen tvivl om, hvorvidt der er offentlig adgang til de arealer, der nu ønskes fredet. Leif Olesen gav endvidere udtryk for, at der af hensyn til forekomst af mosehornugle og bekkasin ikke bør gives offentligheden adgang. Leif Olesen anførte også, at der kan opstå problemer med oversvømmelse af enkelte sommerhuse.

Hjørring Kommune v/Jens Baggesen bemærkede, at spørgsmål om vandstand m.v. er tæt lovreguleret samt indeholdt i Natura 2000 handleplanen.

Fredningsnævnet har på foranledning af det under mødet nævnte om fugle og fugles yngletider rettet henvendelse til Dansk Ornitologisk Forening, som imidlertid ikke har reageret på nævnets henvendelse.

I et brev af 12. maj 2014 har grundejerforeningen Skallerup Præstegaard v/ formand Erik Hammer henledt nævnets opmærksomhed på, at der i Overfredningsnævnets kendelse af 26. august 1963 vedrørende Stenalderhavets kystskrænt i Skallerup sogn er indføjet en bestemmelse, der har følgende ordlyd: "Fredningen er ikke til hinder for, at fredningsplanudvalget for Hjørring og Thisted amter i samråd med nævnet uden udgift for ejerne lader anlægge de for almenhedens færdsel fornødne stier og veje i området og lader

anbringe stenter eller lignende over hegnene”.

Grundejerforeningen har endvidere anført, at dele af grundejerforeningen Vesterhavsgården og hele grundejerforeningen Skallerup Præstegaard udelukkende har vejadgang via vejen "Udemarken" fra Nørlev Strandvej. Denne vejadgang er truet indenfor en kortere årrække, idet kystnedbrydningen har gjort, at der et enkelt sted kun er 10-15 meter ind til vejen, som også trues af sandfygning. Der er kun meget få muligheder for at etablere nye adgangsveje til de nævnte grundejerforeninger, men en af adgangsvejene kunne være en vej fra Søslingevej til Nørlev Strandvej, eventuelt gennem den vestligste del af "Lien-fredningen". Grundejerforeningen har derfor anmodet fredningsnævnet om, at der i fredningsforslaget indarbejdes bestemmelser som gør det muligt at etablere en vejadgang.

Hjørring Kommune v/Jens Baggesen har i et brev af 14. maj 2014 foreslået, at der i fredningsbestemmelserne indføjes formuleringen som i den eksisterende fredning: "Fornødne adgangsveje kan af ejeren anlægges i området efter forud indhentet godkendelse af nævnet”.

Hjørring Kommune har endvidere foreslået en formulering i fredningsforslagets § 6 slettet, da det kan blive nødvendigt, at regulere Hølsgaards Rende af hensyn til hydrologiske forhold i Vandplasken og resten af området nord for Nørlevkæret.

Grundejerforeningen Nørlev Øst har i et brev af 29. juli 2014 v/ cand.jur. T. Bindstrup Hansen udtalt, at der ikke bør lægges op til en omformulering vedrørende fornødne adgangsveje i fredningsforslaget. Det er således foreningens opfattelse, at spørgsmålet om ændring af vejnettet kan der tages stilling til, når det eventuelt bliver aktuelt.

Leif Olesen har i sit brev af 14. maj 2014 og under et besigtigelses- og forhandlingsmøde den 2. juli 2014 udtrykt sin bekymring for, om der kan etableres hensigtsmæssige forhold omkring den planlagte korridor, dels i forhold til jordbunden og dels i forhold til den allerede anlagte cykelsti. Leif Olesen har også i brevet af 14. maj 2014 anført sine betænkeligheder omkring offentlig adgang til området, ligesom han har henvist til de manglende parkeringsmuligheder i nærheden af området.

Hjørring Kommune har i et brev af 19. august 2014 kommenteret Leif Olesens indsigelser i brev af 14. maj 2014, hvor kommunen har gjort gældende, at der til det omhandlede areal er offentlig adgang.

Hjørring Kommune har endvidere i relation til spørgsmålet om etablering af passagen mellem de to delområder anført, at det er hensigten, at passagen skal give mulighed for, at dyrene frit kan bevæge sig over hele området. Det er videre anført, at det dog er mere sandsynligt, at passagen vil blive brugt til at drive dyr mellem to separate indhegninger. Hvordan passagen skal bruges, vil afhænge af, hvilke aftaler, der kan indgås om græsningen. Hjørring Kommune vil som plejemyndighed kunne følge udviklingen og vurdere om passagen midlertidig skal lukkes for at skåne vegetationen. Desuden vil kommunen sikre, at publikum kan krydse passagen på Søslingevej ved at etablere led, låger eller færister, der konstrueres således, at cykler og barne-

vogne kan passere.

Hjørring Kommune og sagsrejserne iøvrigt har endvidere anført, at fredningen af området ikke ændrer adgangsforholdene i forhold til den nuværende tilstand. Der er fri adgang til området gennem de låger, som ejeren måtte ønske at etablere. Fredningen vil sandsynligvis betyde, at området vil opnå større opmærksomhed end i dag, og at antallet af besøgende vil blive øget. Dette vil medføre større slidtage, men fredningen giver også mulighed for at plejemyndigheden kan afspærre dele af området, hvis slidtagen udgør et problem. Det er korrekt, at der ikke er mulighed for at etablere en p-plads i tilknytning til området.

Grundejerforeningen Nørlev Øst har i brev af 29. juli 2014 henstillet, at der ikke etableres direkte forbindelse mellem de to arealer, men at der er en separat udlejning af arealerne, såfremt dette skønnes nødvendigt af hensyn til afgræsning m.v. Grundejerforeningens medlemmer har således typisk anvendt stiforbindelsen mellem Havbakken og Søslingevej og videre ud mod havet, når man ønskede at gå til stranden. Planerne om at give kreaturer i kæret mulighed for at passere Søslingevej til det lille areal, vil for alle beboere i området skabe problemer for færdsel, idet jordbunden har en karakter, som vil betyde optrampning m.v.

Fredningsnævnets bemærkninger:

Fredningsnævnet finder, at en fredning i medfør af naturbeskyttelseslovens kap. 6 af de arealer, som fremgår af fredningskortet bør gennemføres.

Fredningen bør således gennemføres for at sikre og forbedre de biologiske værdier, herunder særligt naturtypen ekstremrigkær og grønklit. Formålet er navnlig, at bevare og fremme områdets naturtyper for derigennem at sikre og fremme plante- og dyreliv. Fredningen skønnes også at indebære en sikring af de landskabelige og geologiske værdier i området samt at sikre offentlighedens adgang til området ved fri fladefærdsel under hensyntagen til plante- og dyrelivet. Fredningen findes endelig også at kunne medvirke til overholdelse af de internationale traktatmæssige forpligtelser til at beskytte naturen.

Særlige spørgsmål:

Fredningsnævnet finder, at forslaget om korrigerende af fredningsforslaget vedrørende vandløb og kilder (§ 6) bør tages til følge, idet fredningsnævnet er enig i, at det kan blive nødvendigt at regulere Hølsgaards Rende af hensyn til de hydrologiske forhold i Vandplasken og resten af området nord for Nørlevkæret.

Fredningsnævnet er også enig med Hjørring Kommune i det hensigtsmæssige med en korrigerende af forslaget § 9 om plejeplaner.

Området er omfattet af lokalplan nr. 480.7 (områder til sommerhusformål nord for Nørlev Strandvej), og efter lokalplanens § 9 er de fælles friarealer offentligt tilgængelige for gående. Desuden bestemmes det i naturbeskyttelseslovens § 24, at udyrkede arealer som udgangspunkt er åbne for færdsel til fods og ophold.

Fredningsnævnet er enig med sagsrejerne i, at hele området skal være tilgængeligt for offentligheden, således at der fortsat er fri fladefærdsel til fods. Fredningsnævnet har således lagt vægt på, som også anført af sagsrejerne, at plejemyndigheden kan fastsætte regler for korterevarende begrænsning af offentlighedens færdsel i området, hvis dette skønnes nødvendigt af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet.

Fredningsnævnet finder ikke, at der efter de foreliggende oplysninger er afgørende betænkeligheder ved at udlægge en ca. 4 meter bred korridor eller passage, som binder fredningsområdet sammen. Fredningsnævnet har noteret sig, at Hjørring Kommune på Søslingevej vil etablere led, låger eller færister, der konstrueres på en måde, der indebærer, at også cykler og barnevogne m.v. kan passere, ligesom fredningsnævnet også har noteret sig, at plejemyndigheden har mulighed for at vurdere og eventuelt træffe bestemmelse om, at passagen midlertidig skal lukkes for at skåne vegetationen. I øvrigt må det vurderes, at de udsatte dyr formentlig kun i begrænset omfang vil benytte den pågældende passage.

Fredningsnævnet er enig med Hjørring Kommune i, at det under hensyn til kystnedbrydningen kan blive nødvendigt med at udbygge eller ændre vejnettet i sommerhusområdet. Det findes derfor hensigtsmæssigt, at der i fredningsbestemmelserne indføres en bestemmelse som foreslået af kommunen.

Da hele arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, ydes der ikke erstatning til ejerne i anledning af fredningen.

Herefter undergives nedenfor nævnte matr.nr. følgende fredning:

Matr.nr. 11 i Skallerup Præstegaard, Skallerup

Der fastsættes følgende fredningsbestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

- at sikre og forbedre de biologiske værdier, herunder særligt naturtypen ekstremrigkær og grønklit. Formålet er i særlig grad at bevare og fremme områdets naturtyper for derigennem at sikre og fremme det artsrige plante- og dyreliv.
- at sikre de landskabelige og geologiske værdier i området.
- at sikre offentlighedens adgang til området ved fri fladefærdsel under hensyntagen til plante- og dyrelivet.
- at medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser i forhold til Natura 2000 område nr. 6.

§ 2 Bevaring af området

Fredningsområdet skal bevares i sin nuværende tilstand af ekstremrigkær i

Formål

Bestemmelser

naturlig vekslen med grønklitter.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Arealernes drift skal tilrettelægges, så den opfylder fredningens formål.

Arealerne må ikke omlægges, jordbehandles, drænes, opdyrkes, tilplantes, gødskes eller sprøjtes med bekæmpelsesmidler. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler. I særlige tilfælde skal det være tilladt at foretage rydning med maskiner.

§ 4 Bebyggelse

Der må ikke opføres bebyggelse af nogen art. Undtaget herfra er et primitivt læskur til græssende dyr. Læskuret skal placeres diskret i landskabet og fremstå i jordfarver. Skuret må ikke overskride en højde på 2,5 meter fra terræn til tagryg. Fredningsnævnet skal godkende læskuret med hensyn til udseende og placering.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres stier, faste anlæg, master eller konstruktioner af nogen art. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må ikke etableres nogen form for belysning.

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning, camping, bål-tænding og lign. må ikke finde sted.

Etablering af anlæg af nogen art er ikke tilladt.

Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug, og kun hvis hegnet ikke begrænser offentlighedens adgangsmuligheder.

Hegnene skal holdes i jordfarver. Det skal dog være tilladt at etablere vand- og strømforsyning i umiddelbar nærhed af hegnene.

Ved indgangen til fredningsarealet må der opsættes diskrete informationstavler til formidling af fredningen og naturværdierne. Opsætning skal ske på foranledning af plejemyndigheden.

Fornødne adgangsveje kan anlægges i området efter forud indhentet godkendelse af nævnet.

§ 6 Terrænændringer mv.

Der må ikke foretages terrænændringer af nogen art. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstoffer må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

§ 7 Offentlighedens adgang

Området skal som udgangspunkt holdes åbent og tilgængeligt for offentligheden. Dette gælder også, når området afgræsses. Af hensyn til offentlighedens adgang må der til afgræsning alene anvendes publikumsvenlige og rolige dyr. Der skal være tydelig skiltning, hvis der går tyr i folden.

Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for korterevarende begrænsning af offentlighedens færdsel i området.

Kun færdsel til fods er tilladt.

§ 8 Naturpleje

Plejemyndigheden gennemfører pleje af det fredede område. For pleje gælder den til hver en tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer. Pleje skal foretages med henblik på at opnå fredningens formål.

Uanset § 6 kan plejemyndigheden i henhold til en plejeplan foretage terrændringer, der skønnes egnet til at forbedre forholdene for dyr og/eller planter.

Plejemyndigheden må i relation til korridoren/passagen følge udviklingen og kan midlertidigt lukke for passagen, hvis det af hensyn til vegetationen skønnes nødvendigt.

§ 9 Plejemyndighed og plejeplaner

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan. Første plejeplan skal foreligge efter højst 2 år. Plejeplanen revideres i takt med revision af Natura 2000 planerne. Plejeplanen skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder samt eventuelle detailændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen skal udmønte fredningens formål. Plejeplanen må ikke stride imod den til enhver tid gældende Natura 2000 plan.

Mål for naturplejen fremgår af § 1.

Der skal gives grundejere, forpagtere, Danmarks Naturfredningsforening og Botanisk Forening ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan. Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn.

§ 10 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyt-

telseslovens § 50, stk. 1.

§ 11 Delvis ophævelse af eksisterende fredning

Overfredningsnævnets kendelse af 26. august og 25. november 1963 om fredning af Lien ophæves på matr. nr. 1 li, Skallerup Præstegård, Skallerup med gennemførelsen af nærværende fredning.

Klagevejledning:

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til fredningsnævnet. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for fredningsnævnet i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til fredningsnævnet, der videresender anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Sag vedrørende afgørelsens lovlighed skal være anlagt senest 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller bekendtgjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk.1.

Mere om klage kan læses på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

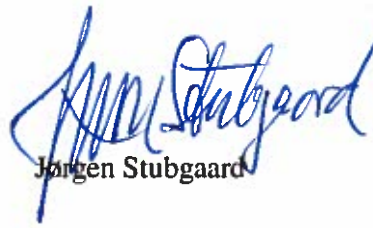
Aalborg, den 28. april 2015

Niels Bjerre

Tage Leegaard

Jørgen Stubgaard

KORT >

1:25.000

- Ny fredning
- Eksist. fredning

Fredningskort til fredning af Nørlevkæret

Del af
Skallerup Præstegård, Skallerup
Hjørring Kommune
Region Nordjylland

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening

Signaturforklaring

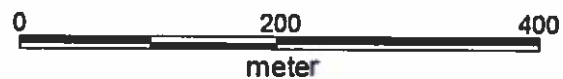
- Fredningsgrænse
- Ejerslevsgrænse
- Sti udenfor fredningen
- Matrikler
- IØtbeskyttelse
- §3 Hede
- §3 Mose
- §3 Overdrev
- §3 Se
- §3 Vandløb
- Vandløb
- Skov
- Henviisning til areal- og lodsejerliste

Fredningskort til brug ved
Fredningsnævnets afgørelse
i FN 76/2013, april 2015

Kopi af matrikelkort ajour 13.05.2013

© Geodatastyrelsen

Mål 1:4000

Ændret 20.03.2015
10.12.2013 lvi DN

Danmarks
Naturfredningsforening

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning